

7 ve 8. SINIFLAR İÇİN

KARİYER UYUMUNU
DESTEKLEME
PSİKOEĞİTİM
PROGRAMI

'Kariyer Yolculuğum'

Özel Eğitim ve
Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

GENEL YAYIN YÖNETMENİ Cemal ÖZDEMİR

YAYIN YÖNETMENİ Mecit Ramazan BARIN

YAZARLAR Dr. Nesime CAN

YAYINA HAZIRLAYAN Uzm. Psk. Dan. Adem YILDIRIM

TAHSİS Uğur KERİMOĞLU

GÖRSEL TASARIM Sabri AKKERMAN | *Dikte Yayıncılık Ltd. Şti.*

GENEL YAYIN NUMARASI 82479

TANITICI YAYINLAR DİZİ
NUMARASI 2171

ISBN 978-975-11-6529-9

BASIM YILI 2023

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	5
Programın Genel Hedefi	6
Programın İçeriği	6
Oturum Süresi	6
7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Gelişim Görevleri	6
Kuramsal Temel	8
Grup Üyelerinin Belirlenmesi ve Program Değerlendirmesi	8
Uygulayıcıya Genel Notlar	17
OTURUMLAR	19
KAYNAKÇA	44
EKLER	47

ÖN SÖZ

Bireyin sağlıklı ve mutlu olması, kendilerine ve işgücü piyasasının ihtiyaçlarına uygun eğitim ve kariyer kararları alabilmelerine bağlıdır. Ergenlik döneminin başlarında ise öğrencilerimizin kariyer beklentilerinin, gerçek kariyer seçimlerinin ortaokuldan bir üst ortaöğretim kademesini belirleme süreci ile karşımıza çıkmaktadır. Bu süreçte öğrencilerimizin çevrelerini tanımaları, iş dünyası ve gelecek hakkında bilgi toplaması önemlidir. Bu bilgiler ışığında öğrencilerimiz içinde bulunduğu büyüme ve keşfetme dönemine uygun olarak ilgi yetenek ve değerleri doğrultusunda kararlar vermeleri beklenmektedir.

Bu çerçevede öğrencilerimizin bir üst eğitim öğretim kurumlarını tercih etme süreçlerinde bütüncül bir bakış açısıyla onları desteklemek ve ihtiyaç duydukları kariyer rehberlik hizmetlerinin sunulması asli görevlerimizden biridir.

Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri içinde yer alan kariyer rehberlik hizmetleri; öğrencilerimizi ilgi yetenek ve amaçları doğrultusunda iş dünyasına hazırlamayı ve onların kendilerine, ailelerine ve içinde bulunduğu topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerini sağlamaktadır. Okullarımızda bu hizmeti sunan rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar öğrencileri eğitim ve mesleki çeşitlilik hakkında bilgilendirme yapmakla beraber, onların kendi kariyer yönetim becerilerini geliştirmesini sağlamaktadır.

Bu hizmetlerin daha da güçlendirilmesin için oluşturulan kariyer rehberlik programları kültürümüz ve temel değerlerimiz çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu programın okullarımızda görev yapmakta olan rehber öğretmen/psikolojik danışmanlarımızın kullanımına sunarak öğrencilerimize faydalı olmasını diler; emeği geçen akademisyenlerimize ve öğretmenlerimize teşekkür ederim.

Cemal ÖZDEMİR
Genel Müdür

Programın Genel Hedefi

Bu program, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin kariyer uyumu ve olgunluklarını güçlendirme amacıyla geliştirilmiştir. 6 haftalık bu psikoeğitim programına katılan öğrencilerin, program sonunda kendilerini tanımaları, kariyer seçim sürecine bireysel özelliklerin etkisini kavramaları, lise türlerini öğrenmeleri, kariyer alternatiflerini araştırmaları ve karar verme becerilerini geliştirerek kendi kariyer planlarını oluşturmaları hedeflenmiştir.

Program İçeriği

1. Oturum: Haydi Başlayalım!
2. Oturum: Kariyer Güçlerim
3. Oturum: Acaba Ne, Acaba Kim, Acaba Neden?
4. Oturum: Geleceğimi Seçiyorum
5. Oturum: Meslekleri Tanıyalım, Ama Nasıl?
6. Oturum: Geleceğimi Planlıyorum!

Oturum Süresi

7 ve 8. sınıf öğrencilerinin, gelişim dönemleri ve dikkat süreleri dikkate alındığında, bu program toplamda 6 hafta ve her bir oturum 60 dakika sürecektir şekilde tasarlanmıştır (Güçray, Çekici ve Çolakkadıoğlu, 2009).

7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Gelişim Görevleri

Yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin genel gelişim görevleri incelendiğinde bu çocukların;

- Ergenliğin başlaması ve yaşanan fiziksel gelişimler ile değişen bedenlerini tanıdıkları,

- Sosyal davranışlarının geliştiği ve akranları ile daha olgun ilişkiler kurabildikleri,
- Kimlik karmaşası yaşadıkları bir dönemi deneyimledikleri,
- Cinsel kimliklerine uygun toplumsal cinsiyet rollerini benimsedikleri,
- Soyut düşünme becerilerini geliştirdikleri,
- Etik ve ahlaki konularda kendi 'doğru' ve 'yanlış'larını oluşturmaya başladıkları,
- Başkaları ile empati kurabildikleri ve dolayısı ile sosyal çevrelerine uyum sağladıkları belirtilebilir (Curry ve Milsom, 2017; Yeşilyaprak, 2017).

Bununla birlikte mesleki anlamda yaşadıkları gelişim ve değişimler incelendiğinde ise bu dönemdeki çocukların gelecekteki yaşamlarına yönelik düşünmeye başladıkları görülür. Özellikle soyut düşünmenin gelişiminin de bir etkisi ile bir mesleğe yönelip hazırlanma konusunda kendilerini geliştirirler. Arkadaşlık ve meslek edinme gibi sosyal konular üzerinde düşünmeye ve kendi doğrularını oluşturmaya başlarlar. Cinsel kimlik rollerine uygun cinsiyet rollerini benimsemenin etkisi meslek tercihi konusunda da kendisini gösterebilir. Bu dönemde, meslek tercihinin cinsiyetçi bir yaklaşımla yapılmaması için hem ebeveynlere hem de öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Mesleklerin yetişkinler tarafından kadın veya erkek meslekleri olarak gruplandırılması, çocukların da benzer bir ön yargı gelişmesine sebep olabilir (Parlaktuna, 2010; Şirin, 2020; Yeşilyaprak, 2017). Yine bu dönemde, kariyer farkındalığının artması ve farklı kariyerlerle ilgili keşfetme sürecinin başlaması beklenmektedir (Arrington, 2000; Turner, & Lapan, 2005).

Kuramsal Temel

7 ve 8. sınıflar için geliştirilmiş, Kariyer Uyumunu Destekleme Psikoeğitim Programı temelde gelişimsel yaklaşımlar kapsamında değerlendirilen Super'in Yaşam Boyu-Yaşam Alanı Kuramı'na dayandırılmıştır. Bununla birlikte, içerik incelendiğinde programda sosyal bilişsel yaklaşımlardan olan Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı'nın etkileri de gözlenebilir.

Super'a göre bireyler gelişip büyürken kendi kişilik özellikleri ile ilgi ve yeteneklerine ilişkin bir bakış açısı geliştirirler, daha sonra da bu geliştirdikleri benlik kavramlarına en uygun mesleği bulmaya çalışırlar (Super, 1980). Super, geliştirdiği kuram kapsamında kariyer gelişimini farklı dönemler ve gelişimsel görevlerle açıklamıştır (Kuzgun, 2009; Sharf, 2009; Siyez, 2012; Super, 1980). Bu kuram kapsamında belirlenen yaşam dönemlerinin ilki 'büyüme' ve sonraki 'keşfetme' dönemidir. 7.ve 8. sınıf öğrencileri büyüme dönemini tamamlayıp yavaş yavaş keşfetme dönemine geçme aşamasındadır. Bu sebeple, bu yaş grubundaki bireylerin çevrelerini tanımaları, iş dünyasına ilişkin bilgi toplamaları ve gelecekle ilgilenmeye başlamaları beklenir. Ayrıca okulda ve iş hayatında başarılı olabileceklerine dair inançlarının bu dönemde gelişmesi de önemlidir. Bunun için merak dürtülerinin köreltilmemesi, ilgi ve yetenekleri ile ilgili farkındalıklarının ise artırılması önerilir. Devamında ise ilgilendikleri meslekleri belirleyerek bu meslekler için hangi becerilere sahip olmaları gerektiğini sorgulamaları gerekmektedir (Sharf, 2009; Siyez, 2012; Yeşilyaprak, 2017). Dolayısı ile geliştirilen programda tüm bu detaylar dikkate alınmıştır.

Geliştirilen programın, Super'ın Yaşam Boyu-Yaşam Alanı kuramına dayandırılmasının bir başka gerekçesi ise kuramcının 'kariyer olgunluğu' kavramını geliştirmesi ve bu kavramın kuram içerisinde önemli bir yere sahip olmasıdır. Kariyer olgunluğu yüksek olan bir bireyin meslek seçimi yapmaya hazır olduğu, kariyer olgunluk düzeyi düşük olan bir bireyin ise kariyeri hakkında karar verme sürecini ertelemesi, yetersizlik ve başarısızlık hissetmesi söz konusu olabilir. Ayrıca Super, çocuklar için bir kariyer gelişim

modeli de geliştirmiştir. Bu model kapsamında, merak, bilgi, ilgiler, zaman algısı, benlik kavramı, içsel dışsal kontrol, anahtar figürler, planlılık ve karar verme gibi kavramların öne çıktığı görülmektedir (Sharf, 2009). 7 ve 8. sınıf öğrencileri için geliştirilen Kariyer Uyumunu Destekleme Psikoeğitim programı kapsamında tüm bu kavramların ele alınması zamanın 6 hafta ile sınırlandırılması sebebi ile mümkün olamasa da programın yaşam dönemleri, gelişim görevleri ve çocukların kariyer gelişiminde öne çıkan temel kavramların bazılarını (merak, ilgiler, anahtar figürler, zaman algısı, plan yapma ve karar verme) kapsayacak şekilde geliştirildiğı belirtilebilir.

Ayrıca, geliştirilen programın temelini Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı'ndan alan Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramının yansımaları az da olsa gözlenebilir. Bu kuramda birey, davranış ve çevrenin karşılıklı olarak birbirini etkilediğı belirtilmektedir ve öz yeterlik kavramı ön plandadır. Bilişsel birey değışkenleri ile bireyin kendini yetkin görme beklentileri, sonuç beklentileri ve kişisel hedefler ele alınırken; birey dışı ortama özgü değışkenler kapsamında çevresel etkiler, kariyer engelleri ve kariyer destekleri ele alınmaktadır (Lent, Brown ve Hackett, 1994; Özyürek, 2012). 7 ve 8. sınıf öğrencileri için geliştirilen Kariyer Uyumunu Destekleme Psikoeğitim programının etkinlikleri incelendiğinde katılımcıların süreç boyunca kendilerini değışlendirmeleri ve kariyer hedeflerine ilişkin olumlu inançlar oluşturarak planlamalar yapmaları sağlanması amaçlanmıştır.

Grup Üyelerinin Belirlenmesi ve Program Değışlendirmesi

Grup üyelerinin seçimi ve programın değışlendirilmesi farklı şekillerde planlanabilir. Grup üyeleri veriye dayalı olarak bir ölçek sonuçları aracılığı ile seçilebileceğı gibi veli ve öğretmen yönlendirmeleri ile de belirlenebilir. Benzer şekilde, uygulanan programın etkililiğı de süreç ve sonuç değışlendirmelerini kapsayacak şekilde planlanabilir.

7 ve 8. sınıf öğrencileri için geliştirilen Kariyer Uyumunu Destekleme Psikoeğitim programının, Super'ın Yaşam Boyu-Yaşam Alanı kuramı temele

alınarak oluşturulması sebebi ile değerlendirme aşamasında da yine aynı kuram temel alınarak geliştirilmiş, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları tamamlanmış bir ölçme aracı olan 'Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi Ölçeği'nin kullanılması önerilmektedir. Fakat, bu ölçeği kullanmadan önce ölçek uyarlamasını yapan araştırmacılardan kullanım izni alınması gerektiği hatırlanmalıdır.

Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi Ölçeği: Super'in çocuklukta kariyer gelişim modeline dayandırılarak geliştirilmiş ve 0-14 yaş grubu arasındaki çocukların kariyer gelişimlerini değerlendirmek amacıyla geliştirilen bu ölçeğin (Schultheiss ve Stead, 2004) Türkçe'ye tercüme ve uyarlama çalışmaları Bacanlı, Özer ve Sürücü tarafından tamamlanmıştır (Bacanlı ve Sürücü, 2011). Üçlü likert tipi bir ölçek olan Çocuklar İçin Kariyer Gelişimi Ölçeğinde toplam 52 madde ve 8 alt boyut bulunmaktadır. Bu alt boyutlar; bilgi, merak, araştırma, ilgiler, denetim odağı, anahtar figürler, zaman perspektifi, planlama ve benlik kavramıdır.

Grup Üye Seçimi ve Değerlendirme Aşamalarında Ölçek Kullanımı: Bu ölçek, grup üyelerinin belirlenmesi ve genel değerlendirme gibi farklı amaçlarla kullanılabilir. Örneğin okul genelindeki 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin tamamına bu ölçek uygulandıktan sonra, ölçeğin alt boyutlarından düşük puan alan ve gruba katılmaya gönüllü öğrencilerden bir grup oluşturulabilir. Bu şekilde kariyer gelişimi açısından risk grubu oluşturan öğrenciler belirlenmiş ve süreç sonunda desteklenmiş olur. Ölçek uygulanması sonucu toplanan ilk veriler ön test puanları olarak kabul edilebilir. Gerekli planlamalar ve veli izinleri alındıktan sonra 6 oturum tamamlanır, sonrasında ise aynı ölçek son test puanlarının belirlemesi için katılımcılara uygulanır. Daha sonra katılımcıların ön test ve son test puanları arasındaki değişim incelenerek program değerlendirilebilir.

Üyelerin Belirlenmesi: Gruba üye seçiminde herhangi bir ölçeğin kullanılmamasına karar verilmişse, öğrencilerin gruba dahil edilmeleri veli,

öğretmen gözlemleri ve yönlendirmeleri sonucu da yapılabilir. 7 ve 8. sınıfların velilerine yürütülmesi planlanan grup tanıtılır ve amaçları hakkında veliler bilgilendirilir. Çocuklarının grup sürecinden faydalanmasını isteyen velilerin okul psikolojik danışmanı ile iletişime geçmeleri istenebilir. Başvuru yapan öğrencilerle tek tek yapılacak görüşmeler sonunda grup üyeleri belirlenir. Üye seçiminde kullanılacak bir başka yöntem ise öğretmen gözlemleri ve yönlendirmeleridir. Bu yöntem kapsamında, okul psikolojik danışmanı 7 ve 8. sınıf rehber öğretmenleri ile bir toplantı yaparak grup kapsamı hakkında bilgi verir ve öğretmenlerin yönlendirilmesini uygun gördükleri öğrencilerin bir listesi bu toplantı sonucunda oluşturulur. Toplantı sonucunda oluşan toplam öğrenci sayısına, öğrencilerin gönüllülük ve veli izin durumlarına göre grup katılımcıları belirlenebilir. Son olarak, okul genelinde yürütülmesi planlanan programla ilgili duyuru yapılması ve gönüllü öğrencilerin okul psikolojik danışmanı ile iletişime geçmelerinin istenmesi de bir başka yöntem olabilir. Fakat bu yöntem sonucu konu ile ilgili farkındalığı yüksek öğrencilerin kayıt için başvuru yapma ihtimallerinin programa asıl ihtiyacı olan öğrencilerin başvuru yapma ihtimallerinden yüksek olabileceği hatırlanmalıdır.

Süreç ve Sonuç Değerlendirmeleri: Değerlendirme için grup üyelerinden hem oturumlar devam ederken hem de oturumlar sonunda veri toplanabilir (Furr, 2000). Sonuç değerlendirmesi kapsamında bir ölçek yardımı ile nasıl veri toplanabileceği önceki kısımlarda açıklanmıştır. Ayrıca grup üyeleri 6. oturum sonrası grup süreci ve kapsamı ile ilgili değerlendirmelerini birkaç açık uçlu soruyu yanıtlayarak da tamamlayabilir. Süreç değerlendirmesi kapsamında ise, grup lideri her oturum sonunda veya 3. oturum sonunda (sürecin yarısında) grup üyelerinden süreçle ilgili değerlendirme yapmalarını isteyebilir. Ayrıca grup liderinin uygulamaya yönelik yapacağı değerlendirme de önemli ve gereklidir. Değerlendirme amacıyla kullanılacak örnek formlar bir sonraki sayfadan itibaren incelenebilir.

DEĞERLENDİRME FORM ÖRNEKLERİ

Oturum Değerlendirme Formu *

-Grup Üyeleri İçin-

İsim Soyisim:

Yaş:

Cinsiyet:

Oturum Sayısı:

Tarih:

Lütfen, bugünkü oturumumuzu değerlendirmek için aşağıdaki ifadeleri okuyunuz ve belirtilen çizginin üzerinde size en yakın olan yorumu 'X' ile işaretleyiniz.

Oturum süresince dinlendiğimi, anlaşıldığımı ve bana saygı duyulduğunu hissetmedim.	 1.....5 	Oturum süresince dinlendiğimi, anlaşıldığımı ve bana saygı duyulduğunu hissettim.
Üzerinde çalışmayı amaçladığımız hedefler ve konular hakkında çalışmadık.	 1.....5 	Üzerinde çalışmayı amaçladığımız hedefler ve konular hakkında çalıştık.
Grup liderinin yaklaşım ve yöntemi bana uygun değildi.	 1.....5 	Grup liderinin yaklaşım ve yöntemi bana uygundu.
Genel olarak bugün oturumda bir şey eksikti, kendimi motive hissetmedim.	 1.....5 	Genel olarak bugün oturum benim için gayet iyiydi, motive hissettim.

*Bu form Barry L. Duncun, Scott D. Miller ve Lynn Jhonsan tarafından 2002 yılında geliştirilen 'Session Rating Scale'den uyarlanmıştır. Formun orijinaline https://connect.springerpub.com/highwire_display/entity_view/node/89546/content_details adresinden erişilebilir.

SONUÇ DEĞERLENDİRME FORMU

-Grup Üyeleri İçin-

İsim Soyisim:

Tarih:

Sevgili grup üyeleri,

Altı haftalık bir psikoeğitim programını başarı ile tamamlamış bulunuyorsunuz. Tebrikler!

1. Grup sürecini nasıl değerlendirirsiniz?

2. Bu grup sayesinde öğrendiğiniz bilgiler ve geliştirdiğiniz beceriler oldu mu? Olduysa bunlara birkaç örnek verebilir misiniz?

3. Grubun beğendiğiniz ve beğenmediğiniz kısımları nelerdi?

4. Grup lideri ile paylaşmak istediğiniz diğer görüşlerinizi buraya ekleyebilirsiniz.

SONUÇ DEĞERLENDİRME FORMU

-Grup Üyeleri İçin-

İsim Soyisim:

Tarih:

Lütfen aşağıdaki maddeleri tek tek okuduktan sonra, grubun genelini göz önünde bulundurarak değerlendirmenizi içtenlikle tamamlayınız. Değerlendirmenizi yaparken, 1 'en düşük' ve 5 'en yüksek' olacak şekilde işaretlemenizi yapınız.

	1	2	3	4	5
Grubun amacını anladım.					
Grup kurallarına uydum.					
Kariyer, meslek, ilgi, yetenek ve değer kavramlarının anlamlarını öğrendim.					
Kendi ilgi, yetenek ve değerlerimi fark ettim.					
Hayallerimdeki meslekleri fark ettim.					
Kendi rol modellerimi fark ettim.					
Lise türlerini öğrendim.					
Eğitim almak istediğim lise türleri ile ilgili farkındalık kazandım.					
Meslekleri inceleme becerilerim gelişti.					
Mesleki bilgi kaynaklarını tanıdım.					
Kariyer planı yapma becerilerim gelişti.					

Grupla ilgili paylaşmak istediğiniz diğer görüşlerinizi buraya ekleyebilirsiniz.

SONUÇ DEĞERLENDİRME FORMU

-Grup Lideri İçin-

İsim Soyisim:

Tarih:

Lütfen aşağıdaki maddeleri tek tek okuduktan sonra, grubun genelini göz önünde bulundurarak değerlendirmenizi içtenlikle tamamlayınız. Değerlendirmenizi yaparken, 1 'en düşük' ve 5 'en yüksek' olacak şekilde işaretleme yapınız.

Grup üyeleri...	1	2	3	4	5
Grubun amacını kavradılar.					
Grup kurallarına uydular.					
Kariyer, meslek, ilgi, yetenek ve değer kavramlarının anlamlarını öğrendiler.					
Kendi ilgi, yetenek ve değerlerini fark ettiler.					
Hayallerindeki meslekleri fark ettiler.					
Kendi rol modellerini fark ettiler.					
Lise türlerini öğrendiler.					
Eğitim almak istedikleri lise türleri ile ilgili farkındalık kazandılar.					
Meslekleri inceleme becerileri gelişti.					
Mesleki bilgi kaynaklarını tanıdılar.					
Kariyer planı yapma becerileri gelişti.					

SONUÇ DEĞERLENDİRME FORMU

-Grup Lideri İçin-

Oturlar sürecinde yaşanan sıkıntılar nelerdi? Nasıl başa çıkıldı?

Aynı program tekrar yürütülürken dikkat edilmesi gereken noktalar nelerdir?

Programdan genel memnuniyet düzeyiniz nedir?

Uygulayıcıya Genel Notlar

- 7 ve 8. sınıflar için geliştirilmiş, Kariyer Uyumunu Destekleme Psikoeğitim Programı bir rehber öğretmen/psikolojik danışman tarafından yürütülmelidir. Okul müdürlerinin yönetiminde, bu sorumluluk okul psikolojik danışmalarına verilir. Uygulama için gerekli destek ve düzenlemeler okul yönetimi tarafından sağlanır.
- Gruba katılan üye sayısının 8-12 arasında olması önerilmektedir. Bununla birlikte gruba ihtiyacı olan öğrenci sayısı, öğrencilerin gelişim durumları ve grup yürütücüsünün deneyimi dikkate alınarak bu sayı azaltılabilir.
- Grup başlamadan önce programın incelenmesi, tüm gerekli malzemelerin temini, ön hazırlıkların yapılması ve formların çoğaltılması grup yürütücüsünün sorumluluğundadır. Kullanılan formlar için mümkünse renkli çıktı alınması önerilir.
- Sürenin sınırlı olması sebebi ile her oturumun başında kullanılmak üzere özel ısınma oyunları tasarlanmamıştır. Grup yürütücüsü öğrencilerinin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, oturum başlangıcında veya etkinliklerin birinden diğerine geçerken basit ve kısa ısınma oyunları kullanabilir.
- Hesap verilebilirlik gereği, grup öncesinde, sürecinde ve sonrasında değerlendirme yapılması önemlidir.
- Grup sürecinde, yapıcı geri bildirimlerle üyeler oturumlara etkin olarak katılmaya teşvik edilmelidir. Açık uçlu sorularla üyelerin paylaşım yapımları sağlanmalı ve desteklenmelidir.
- Grup sürecinde yapılan paylaşımların gizliliğinin sağlanması grup üyelerinin ve grup yürütücüsünün sorumluluğundadır.
- Grup sonlandıktan sonra, bazı üyelerin bireysel destek alması uygun görülürse bu öğrencilerle bireysel görüşmeler yapılabilir veya bu öğrencilerin ihtiyaç duydukları desteği alabilmeleri için ilgili kurumlara yönlendirilmesi sağlanır.

OTURUMLAR

Etkinlik No: 1

Etkinlik Adı:

HAYDİ BAŞLAYALIM!

Kazanımlar

- Grup katılımcılarını tanır.
- Grubun amacını kavrar.
- Grup kurallarını bilir.

Süre

- ➔ 60 dakika

Araç Gereç

- ➔ EK 1a – İsimlik (Üye sayısı kadar)
- ➔ EK 1b - Grup Kurallarımız Formu (1 adet)
- ➔ EK 1c - Grup Kurallarımız Formu (1 adet)
- ➔ EK 1d – Tanışma Oyunu Görseli (1 adet)
- ➔ Plaj topu veya plastik top (1 adet)
- ➔ Asetat kalemi (1 adet)
- ➔ Toplu iğne (Üye sayısı kadar)
- ➔ Kalem (Üye sayısı kadar)

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Yarım daire oturma düzeninde gerçekleştirilecek grup için uygun ortamı, kullanılacak araç ve gereçleri hazırlar.
- ➔ Etkinliği önceden okur ve kullanılabilecek ek belgeleri (Ek 1a, Ek 1b, Ek 1c ve Ek 1d) inceleyerek gerekli ön hazırlığı tamamlar.
- ➔ Tanışma oyununda kullanılacak topu 'Ek 1d'deki görseli inceleyerek hazırlar.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

Giriş (10 dakika)

- Grup lideri grubu selamlayarak oturumu başlatır ve kendini tanıtır.
- Grup üyelerine Ek 1a'daki formu dağıtarak herkesin ismini yazması ve bir toplu iğne yardımı ile yakasına takması istenir. Daha sonra her grup üyesinden ismini söyleyerek kendini tanıtmayı ve büyüünce ne olmak istediklerini paylaşması istenir (Örneğin ben Ayşe, büyüünce pilot olmak istiyorum gibi...)

- Daha sonra, lider grubun amacını katılımcılara açıklar; *'Bugün, burada toplamda 6 oturum olarak planlanmış, kariyer gelişiminizi desteklemek amacıyla geliştirilmiş bir psikoeğitim grubuna katılmaktasınız. 6 oturumluk bir psikoeğitim grubuna katılacağınızı belirttim, psikoeğitim grubunun ne olduğunu bilen var mı aranızda?'* diyerek öğrencileri düşünmeye sevk eder.
- Öğrencilerin yanıtları dinlendikten sonra grup lideri tarafından gelen yanıtlara yapıcı dönütler verilir. Daha sonra ortak bir anlayış oluşturmak adına öğrencilere psikoeğitim grubunun ne olduğu basitçe açıklanır; *'Psikoeğitim grupları az sayıda katılımcının düzenli olarak bir araya gelmesiyle oluşur. Derslerden farklıdır. Bir konu seçilir ve seçilen bu konu ile ilgili bir grup lideri yönetiminde çeşitli etkinlikler uygulanır. Bu etkinlikler aracılığı ile grup üyelerinin bilgi ve becerilerini geliştirmeleri amaçlanır. Örneğin bu grubumuz kapsamında kariyer konusunda sizleri bilgilendirmek ve becerilerinizi arttırmak amacıyla her hafta çeşitli etkinlikler yapıyor olacağız. Grubun katılımcıları, yani sizler her hafta belirlediğimiz gün ve saatte bu gruba katılıyor olacaksınız. 6 oturumun sonunda kendi kariyer gelişiminizle ilgili farkındalığınızın ve bilgilerinizin artmış olmasını planlıyoruz. Buraya kadar yaptığım açıklamalarla ilgili sorusu olan var mı?'*
- Varsa sorular yanıtlanır, soru yoksa lider ilk etkinliğe geçer.

Etkinlik 1 (20 dakika)

- Lider, grubun etkili bir şekilde ilerleyebilmesi için grup kuralları oluşturmanın gerekliliğinden bahseder. Örnek açıklama; *'6 hafta boyunca her hafta kariyer gelişiminizle ilgili farklı etkinlikler yapacağımızı düşünürsek bir arada olduğumuz sürede amacımıza ulaşmak adına bazı kurallara uymamız gerekecek. Örneğin ilk kuralımız şu olabilir; 'Tüm grup üyeleri oturumlara tam zamanında katılır. Eğer herhangi bir sebeple gruba katılamayacaksa grup liderini önceden bilgilendirir. Sizce bu kural neden gereklidir?'*

- Grup üyelerinin yanıtları alındıktan sonra, lider dinlediği yanıtlardan yola çıkarak bir özet yapar ve *'Evet, eğer grup üyeleri grup liderini bilgilendirmeden gruba katılım göstermezlerse grubun ilerleyişi kesintiye uğrar ve üyeler amaçlanan gelişimi gösteremezler. Haydi bu kuralımızı grup kuralları afişimize ekleyelim.'* diyerek Ek 1b'deki Grup Kuralları formuna ilk madde eklenir.
- Bu adım tamamlandıktan sonra lider *'Sizce bunun dışında başka hangi kurallarımız olmalıdır?'* diye sorar.
- Üyelerin yanıtları sırayla dinlenir ve öneriler içinden uygun olanlar grup kuralları formuna eklenir.
- Eğer yeterli yanıt gelmezse grup lideri öğrencilere yardım ederek (örneğin, *'Sizce hepimiz aynı anda konuşursak grubumuz amacına ulaşabilir mi? Peki o zaman nasıl bir kural yazalım?'* diyerek) onları düşünmeye sevk eder. Tüm önemli kuralların ele alındığından emin olmak için grup lideri Ek 1c'deki grup kuralları listesini inceler ve eksik kalan kuralları grupta paylaşarak bu kuralların neden gerekli olduğunu üyelerle tartışır.
- Grup kuralları listesi tamamlandığında üyeler grup kurallarını sırayla okurlar.
- Lider, *'Neden burada olduğumuzu ve burada iken nelere dikkat edeceğimizi konuştuk. Buraya kadar sorusu olan var mı?'* diyerek var olan soruları yanıtlar ve daha sonra diğer etkinliğe geçilir.

Etkinlik 2 (20 Dakika)

- Lider, oturumdan önce tanışma oyunu için hazırladığı topu eline alır ve *'Sizce bu topa ne yapacağız?'* diyerek grup üyelerine sorar (Ek 1d - örnek görsel). Üyelerin fikrini aldıktan sonra şöyle bir açıklama yapar; *'Bu topun üzerine birbirimizi biraz daha yakından tanıyabilmek için çeşitli sorular yazdım. Topu*

iki elinin arasında tutan kişi topun kendine bakan yüzündeki soruya yanıt verecek. Örneğın şu an topu ben tutuyorum ve önümde yazan soru şu; 'En çok gezip görmek istediğın yer neresi?' Benim en çok gezip görmek istediğım yer Devamında, topu tutan kişi, topu bir başka grup üyesinin ismini söyleyerek ona doğru yavaşça atar. Top atılan kişi topu tuttuğında topun kendine bakan yüzünde yazan soruyu yanıtlar. Herkes en az iki soru yanıtlayana kadar, grup içinde bu oyun 2 tur oynanmaya devam eder.

- Her grup üyesi en az iki defa iki farklı soruya yanıt verene kadar grup üyeleri arasında top el değıştirir ve oyun oynanır. Zaman varsa ve grup istekliyse, oyuna bir tur daha devam edilebilir. Bu son turda yazılı soruları kullanmak yerine grup üyeleri kendi sorularını oluşturarak diğeri üyelere sorular yöneltebilir.
- 3 tur sonunda, grup lideri oyunu bitirir ve üyeler yerlerine oturur. Her grup üyesinden bir katılımcı ile ilgili yeni öğrendiğı bir bilgiyi paylaşması istenir. Grup lideri örnek olmak adına ilk paylaşımı yapar. Daha sonra sıra ile tüm üyeler diğeri üye ile ilgili bir bilgi paylaşır. Grup üyeleri paylaşım yapmakta zorlanırsa, lider zorlanınlara yardımcı olur.

Değeriendirme (10 dakika)

- Grup lideri ilk oturumun sonuna gelindiğini belirtir ve bu oturumda neler yapıldığını üyelere sorar. Grup üyelerinin yanıtlarını dinledikten ve paylaşım yapanlara teşekkür ettikten sonra kısa bir oturum özeti yapılır.
- Bir sonraki hafta yine aynı saatte aynı yerde (eğer bir değışiklik söz konusu ise burada bu bilgi verilir) buluşulacağı ifade edilerek oturum tamamlanır.

Etkinlik No: 2

Etkinlik Adı:

KARIYER GÜÇLERİM

Kazanımlar

- Kariyer ve meslek kavramlarını bilir.
- İlgi, yetenek ve değer kavramlarının kariyer gelişimindeki önemini kavrar.
- Kendi ilgi, yetenek ve değerlerini fark eder.

Süre

- ➔ 60 dakika

Araç Gereç

- ➔ EK 2a – İlgi, Yetenek ve Değerlerim Formu (Üye sayısı kadar)
- ➔ EK 2b – İlgi, Yetenek ve Değerlerim Formu (Üye sayısı kadar)
- ➔ Kalem (Üye sayısı kadar)

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Uygun ortamı, kullanılacak araç ve gereçleri hazırlar.
- ➔ Etkinliği önceden okur ve kullanılabilecek ek belgeleri (Ek 2a ve Ek 2b) inceleyerek gerekli ön hazırlığı tamamlar.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

Giriş (15 dakika)

- Lider grup üyelerini selamlayarak ikinci oturumu başlatır. Grup üyelerine bir önceki hafta ile ilgili neler hatırladıkları sorulur. Üyelerin paylaştığı yanıtlar toparlanarak bir önceki haftanın tanışma haftası olduğu, grup üyelerinin ve grup kurallarının tanıtıldığı vurgulanır.
- Daha sonra lider, üyelere 'kariyer' kelimesinin ne anlama geldiğini sorar.
- Grup üyelerinin yanıtları alındıktan sonra grup lideri kariyeri şöyle tanımlar. '*Kariyer, Türk Dil Kurumu Sözlüğünde (TDK; 2021) 'bir meslekte zaman ve çalışmayla elde edilen aşama, ba-*

şarı ve uzmanlık olarak tanımlanmaktadır. Yani bir kimsenin kariyeri, mesleği ile ilgilidir. Peki meslek nedir?’

- Üyelerin fikirleri alındıktan sonra lider mesleği şöyle tanımlar; *‘Meslek, belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iştir (TDK, 2021). Yani meslek bir eğitim sonucu öğrenilerek edinilir. Örneğin üniversiteye gidenler veya meslek lisesinde eğitim alanlar seçtikleri mesleklerle ilgili eğitim almaktadırlar.’*
- Lider gruba *‘Geçen haftada da konuşmuştuk fakat hatırlamakta yarar var. Sizler ileride hangi mesleği seçmeyi düşünüyordunuz? Paylaşmak isteyen var mı?’* diye sorduktan sonra gelen yanıtları dinler ve paylaşım yapanlara teşekkür eder. Meslek seçiminin bir süreç olduğu ve bir anda karar verilmesinin pek mümkün olmadığı belirtilir. Hatta bazen kişilerin birden fazla mesleğe ilgi duyabilecekleri fakat zaman geçtikçe ve kişinin kariyer olgunluğu arttıkça bu tercihin kolaylaşmasının beklendiği belirtilir.
- Lider, daha sonra *‘Bugün meslek seçimini etkileyen 3 etmenden bahsedeceğiz, bunlara kariyer güçlerimiz diyebiliriz’* diyerek Ek 2a ve Ek 2b’yi dağıtır ve oturumun ilk etkinliğine geçer.

Etkinlik 1 (30 dakika)

- Lider *‘Kariyer güçlerimiz, ilgilerimiz, yeteneklerimiz ve değerlerimizdir’* diye belirttikten sonra, Ek 2a’yı kullanarak her kavramı örneklerle açıklar. *‘İlgi; “Ne yapmaktan hoşlanıyorum?” sorusunun cevabıdır. Mesleğimizin gerektirdiği özellikler ve ilgilerimiz benzeşirse meslek hayatımızda daha verimli ve mutlu oluruz.’* diye ifade eder. *‘Örneğin hayvanlara, spor yapmaya, tasarım yapmaya ilgimiz olabilir. Sizler neler yapmaktan keyif alıyorsunuz?’* diyerek grup üyelerine sorar ve grup üyelerinin ilgilerini fark etmelerini sağlar.

- Her üyenin Ek 2b'yi kullanarak ilk soruya yanıt vermesi istenir. Daha sonra yandaki kutucuğu doldurmaları için süre verilir. (Öğrenciler örnek yazmakta zorlanırsa, lider öğrencilere Ek 2'deki örnekleri inceleyerek yardım alabileceklerini hatırlatır.) Herkes yazmayı tamamladığında, lider her grup üyesinin en azından bir ilgisini paylaşması için katılımcıları teşvik eder ve üyenin neden bu ilgiyi seçtiğini açıklamasını ister. Birkaç üye paylaşım yaptıktan sonra diğer kavrama geçilir.
- Lider *'Kariyer güçlerimizle ilgili öğreneceğimiz ikinci kavram 'yetenek'tir. Yeteneklerimiz, 'Ne yapabilirim' sorusunun yanıtıdır. Anlamakta ve yapmakta başarılı olduğumuz alanları temsil eder. Bazılarımızın sayısal, bazılarımızın sözel-dil yeteneği baskın olabilir. Hatta bazılarımız el becerilerinde daha yeteneklidir.'* diyerek açıklama yapar. *'İlgilerimiz ve yeteneklerimiz birbirine benzer gibi görünse de aslında birbirinden ayırırlar. Örneğin sözel-dil yeteneğim beni yabancı dil öğrenmeye yatkın yapabilir, yani yabancı bir dili kolayca öğrenebilirim ama bunu yapmaktan keyif almıyorsam bu alanda yeteneğim var fakat ilgim yok demektir. Sizler hangi alanlarda yeteneklisiniz? Biraz düşünün bakalım.'* dedikten sonra grup üyelerinin sayfa 2b'deki ikinci soruyu yanıtlamalarını ve yanındaki kutucuğu doldurmalarını ister. (Öğrenciler örnek yazmakta zorlanırsa, lider öğrencilere Ek 2'deki örnekleri inceleyerek yardım alabileceklerini hatırlatır.) Herkes yanıtlarını forma yazdıktan sonra, daha önce paylaşım yapmamış olan grup üyelerine öncelik verilerek birkaç üyenin yetenekleriyle ilgili paylaşım yapmaları sağlanır. Kendilerini belirttikleri alanda yetenekli görme nedenleri de sorularak yanıtlarını içselleştirmeleri sağlanır. Daha sonra son kavrama geçilir.
- Lider, *'Bugün öğreneceğimiz son kavram ise 'değer'dir. Değerlerimiz 'mesleğimden ne bekliyorum?' sorusunun yanıtıdır. Bazıları için iş hayatında parasal kazanç, toplumda saygın bir konuma sahip olmak daha önemliyken, bazıları için ailelerine zaman ayırmak veya liderlik önemlidir. İşte bunlar mesleki değerlerimize örnektir*

ve bu değerlerimizden hangileri öncelikli ise bunlara uygun meslekleri tercih etmek isteriz. Seçeceğimiz meslekle ilgili sizlerin olmazsa olmazlarınız nelerdir? Biraz düşünün bakalım.' dedikten sonra, grup üyelerinden Ek 2b'deki değerle ilgili olan üçüncü soruyu yanıtlamaları ve yanındaki kutucuğu doldurmaları istenir. (Öğrenciler örnek yazmakta zorlanırsa, lider öğrencilere Ek 2a'daki örnekleri inceleyerek yardım alabileceklerini hatırlatır.) Herkes tamamladığında birkaç üyenin yanıtları grupta paylaşılır ve tartışılır.

Değerlendirme (15 Dakika)

- Lider, üyelerin kendi ilgi, yetenek ve değerleri ile ilgili paylaşımlarını genel olarak değerlendirerek bir özetleme yapar.
- Lider, yapılan paylaşımlarla ilgili ortaklıklar ve farklılıklara değinilerek grup üyelerinin kavramları anlamalarını sağlar.
- Son olarak Ek 2b'nin son sorusu olan '*Peki ben hangi mesleği seçmek istiyorum? İlgilerim, yeteneklerim ve değerlerimle bu meslek ilişkili mi?*' sorusu gruba yönlendirilir. Herkes bu soruya yanıtını yazar.
- Grup üyelerinden seçmek istedikleri meslek ile kendi ilgi, yetenek ve değerleri arasındaki ilişkiyi ve uyumu değerlendirerek açıklamaları istenir. Bir önceki maddede belirtilen sorunun sorulma amacı grup üyelerini kavramlar arasındaki ilişki ile ilgili düşünmeye sevk etmektir. Eğer grup üyeleri bu soruya kapsamlı yanıtlar veremezse lider grup üyelerinden bu soru üzerinde bir sonraki oturuma kadar düşünmelerini isteyebilir veya katılımcılar düşüncelerini açıklarken katılımcılara destek olabilir.
- Gönüllülerin paylaşımları dinlendikten sonra, lider '*Bu hafta meslek seçiminde bireysel özelliklerimizin yani ilgi, yetenek ve değerlerimizin önemini konuştuk. Haftaya ise ilgi duyduğunuz meslekler üzerinde daha detaylı paylaşımlar yapıyor olacağız.*' diyerek oturumu sonlandırır.

Etkinlik No: 3

Etkinlik Adı: ACABA NE, ACABA KİM, ACABA NEDEN?

Kazanımlar

- Hayalindeki meslekleri fark eder.
- Hayalindeki meslekler ile ilgi, yetenek ve değerlerinin arasındaki ilişkiyi fark eder.
- Rol model alınan kimselerin meslek seçim sürecine etkisini kavrar.

Araç Gereç

- ➔ EK 3a – Hayalimdeki 3 Meslek (Üye sayısı kadar)
- ➔ EK 3b – Rol Modeliniz Kim? (Üye sayısı kadar)
- ➔ Kalem (Üye sayısı kadar)

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Uygun ortamı, kullanılacak araç ve gereçleri hazırlar.
- ➔ Etkinliği önceden okur ve kullanılacak ek belgeleri (Ek 3a ve Ek 3b) inceleyerek gerekli ön hazırlığı tamamlar.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

Giriş (5 dakika)

- Grup lideri, üyelere '*Hoş geldiniz!*' diyerek oturumu başlatır. '*Bir önceki haftaya dair neler hatırlıyorsunuz, neler yapmıştık?*' diye sorarak üyelerin hatırladıklarını paylaşmalarını sağlar.
- Lider, '*Kariyer güçlerim, yani ilgilerim, yeteneklerim ve değerlerimle seçmeyi planladığım meslek ilişkili mi?*' sorusunu gruba hatırlatarak önceki hafta oturum sonunda paylaşılan bu soruyu tekrarlar. Grup üyeleri arasında bu soru üzerinde düşünen oldu mu, paylaşım yapmak isteyen var mı diyerek grup üyelerinin yanıtları dinlenir. Lider, paylaşım yapanlara teşekkür ettikten sonra '*bu konu ile*

ilgili paylaşım yapmaya devam ediyor olacağız' diyerek bu haftanın konusunu açıklar.

- *'Bu hafta, hayalinizdeki meslekler ve hayranı olduğunuz meslek elemanları ile ilgili paylaşım yapıyor olacağız. Öncelikle hayalini kurduğunuz meslekleri düşünmenizi istiyorum. Hangi mesleklere hayranlık duyuyorsunuz? Bu meslekleri seçme sebepleriniz neler olabilir?'* diye sorarak katılımcıları düşünmeye sevk eder. Grup üyeleri sorular üzerinde düşünürken, grup lideri Ek 3a'yı üyelerle paylaşır.

Etkinlik 1 (20 dakika)

- Bu oturum kapsamındaki ilk etkinlikte, Ek 3a'yı kullanarak her grup üyesi hayalindeki 3 mesleği listeler. (Bu soruyu yanıtlamakta zorlanan öğrenci-

lere lider şu soruyu sorarak yardım olabilir; *'Seni çok yakından tanıyan birine örneğin anne/babana veya en yakın arkadaşına sorsak senin hayalindeki ve yapabileceğin mesleklerle ilgili neler söylerler?'*).

- Daha sonra, grup üyeleri bu meslekleri seçme sebeplerini, bu mesleklerle kendi ilgi, yetenek ve değerlerini nasıl ilişkilendirdiklerini yazarak formu doldururlar.
- Grup lideri, grup üyeleri arasından bir gönüllüden yazdığı 3 meslekten birini seçip 'sessiz sinema' oynayarak hiç konuşmadan bu mesleği gruba tanıtmalarını ister. Gönüllüye, mesleği tanıtmaları için 1 dakika süre verilir. Bir dakika içinde doğru yanıt gelirse, doğru tahmin eden kişi alkışlanır, doğru yanıt gelmezse bir dakikanın sonunda doğru yanıt grupla paylaşılır.
- Daha sonra bu gönüllü grup üyesine seçtiği mesleği seçme sebebi sorulur. Bu mesleği kendi ilgi, yetenek ve değerleri ile nasıl ilişkilendirdiği de sorulduktan sonra bir başka gönüllüden seçtiği mesleği konuşmadan anlatması istenir. Bir önceki maddedeki süreç tekrarlanır. Süre yeterli olduğu kadarı ile diğer katılımcılara seçtikleri meslekler ve sebepleri sorulur. Daha sonra grup lideri grup üyelerinin seçtiği meslekler ve gerekçeleri ile ilgili varsa ortak noktaların altını çizerek bir özetleme yapar.

Etkinlik 2 (20 Dakika)

- İkinci etkinlikte, grup lideri grup üyelerinden kendilerine rol model aldıkları birini düşünmelerini ister. Ek 3b dağıtılarak grup üyelerinden hayran olunan ve rol model alınan bu kişiyi tanıtıcı bir yazı yazmaları istenir.
- Lider daha sonra grup üyelerini ikiye ayırır ve her üyenin rol modelleri ile ilgili yazdıklarını eşleştikleri grup üyesi ile değişmesini ve yazılanları okumasını ister. Grup üyeleri okumalarını bitirdikten sonra eşleştikleri üye ile birlikte yaptıkları okumalarla ilgili paylaşımlarda bulunur. İkili paylaşımlar yapılırken, şu soru yanıtlanır *'Okuduğunuz yazıda tanıtılan kişinin hangi özelliği ilginizi çekti?'*.

- İkili paylaşımlardan sonra herkes yazdığı formu geri alır ve büyük gruba geri dönülür. Lider daha sonra gruba şu soruyu sorar; *'Rol model olarak seçtiğiniz kişi ile benzeşen yönleriniz var mı, varsa nelerdir?'* gönüllü grup üyelerinin yanıtları dinlendikten sonra değerlendirme aşamasına geçilir.

Değerlendirme (15 Dakika)

- Grup lideri oturumu özetleyen bir açıklama yapar; *'Geçen haftaki oturumuzda bireysel özelliklerin meslek seçimindeki yeri hakkında konuşmuştuk. Bu hafta ise meslek seçimi yaparken çevreden de etkilendiğimizin altını çizdik. Bireysel özelliklerimizin yanı sıra, hayalini kurduğumuz meslekler ve kendimize rol model aldığımız kimseler de meslek seçimimizi etkilemektedir.'*
- Lider, *'Her biriniz, bugünkü oturumuzda hayalinizdeki meslekleri ve rol model aldığınız bireyleri düşünme fırsatı buldunuz. Etkinlikler sonunda kendinizle ilgili keşfettiğiniz veya fark ettiğiniz özellikler oldu mu? Hayranlık duyduğunuz rol modelinizin hangi özelliklerine sizin de sahip olmanız, hayalini kurduğunuz mesleği daha iyi yapmanızı sağlayabilir?'* gibi sorularla etkinliklerin içselleştirilmesini sağlar.
- Grup üyelerinin yanıtları dinlenir ve paylaşımlar grupça tartışılır.
- Grup lideri bu haftanın özetini yapar ve oturumların yarısında olduklarını hatırlatarak oturumu sonlandırır.

Not: Süreç değerlendirmesi yapmak isteyen grup liderleri, bu oturum sonunda grup üyeleri için hazırlanmış grup değerlendirme formunu kullanarak grup üyelerinden geri bildirim alabilir.

Etkinlik No: 4

Etkinlik Adı:

GELECEĞİMİ SEÇİYORUM

Kazanımlar

- Lise türlerini bilir.
- Eğitim almak istediği lise türü ile ilgili farkındalık kazanır.

Araç Gereç

- ➔ EK 4a – Lise Türleri Eşleştirme (Üye sayısı kadar)
- ➔ EK 4b– Lise Türleri (Üye sayısı kadar)
- ➔ EK 4c – Hangi Lise (Üye sayısı kadar)
- ➔ Kalem (Üye sayısı kadar)

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Uygun ortamı, kullanılacak araç ve gereçleri hazırlar.
- ➔ Etkinliği önceden okur ve kullanılacak ek belgeleri (Ek 4a, 4b, 4c, ortaöğretime geçiş güncel kılavuzu ve MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğini) inceleyerek gerekli ön hazırlığı tamamlar.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

Giriş (5 dakika)

- Grup lideri, üyelere '*Hoş geldiniz!*' diyerek oturumu başlatır. '*Bir önceki haftaya dair neler hatırlıyorsunuz, neler yapmıştık?*' diye sorarak üyelerin hatırladıklarını paylaşmalarını sağlar. Paylaşım yapanlara teşekkür ettikten ve önceki haftaya dair kısa bir hatırlatma yaptıktan sonra bu haftanın konusunu açıklar.

- Lider; *'Bu hafta lise türlerini öğreneceğiz. Lise türleri ile neler biliyorsunuz? Bulduğumuz yerleşim merkezinde ne tür liseler var?'* diyerek grup üyelerinin konu hakkındaki bilgi düzeylerini anlamaya çalışır. Gelen yanıtları dinledikten sonra grup üyelerini üçerli gruplara ayırır.

Etkinlik 1 (25 dakika)

- Ek 4a'yı tüm grup üyelerine dağıtan lider, tüm gruplardan okul türleri ve açıklamalarını eşleştirmelerini ister.
- Tüm gruplar eşleştirmeleri tamamladığında, grup lideri okul tanımlarının ilkinin okur ve bu tanımın hangi lise türü olduğunu grup üyelerine sorar. Yanlış cevaplar gelirse lider doğru yanıtı açıklar. Daha sonra lider, diğer okul türü açıklamasını okur. Bu şekilde tüm açıklamalar okunup doğru yanıtlar grup içerisinde tartışılarak üyelerle paylaşılır. Paylaşımlar sonunda hangi grubun en çok doğru yanıtı olduğu belirlenir ve bu grup alkışlanır.
- Daha sonra 4b'yi grup üyeleri ile paylaşan lider lise türleri ile ilgili ek bilgiler sunmaya devam eder ve liselerle ilgili ek bilgilere hangi web sitelerinden ulaşılabileceğini grupla paylaşır.
- Grup lideri Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nden ve güncel ortaöğretime geçiş kılavuzundan edindiği bilgilerle lise türleri ile ilgili genel bir özet yapar. Daha sonra varsa grup üyelerinin liselerle ilgili genel sorularını yanıtlar.

Etkinlik 2 (25 Dakika)

- Oturumun ikinci etkinliği için, Ek 4c grup üyeleri ile paylaşılır ve bireysel olarak form üzerindeki soruların yanıtlanması istenir. Her grup üyesi bireysel olarak formu doldurur.
- Tüm grup üyeleri bu formu doldurduktan sonra, grup üyelerinin lise eğitim-

leri ile ilgili beklentilerini ve planlarını grupla paylaşmaları istenir.

- Zaman yeterli olduğu ölçüde, lider, grup üyelerinin lisede eğitim alabilmeleri için yapmaları gerekenleri sorar ve gönüllülerin yanıtları dinlenir. Daha sonra, karşılaşılması muhtemel engellerle ilgili neler yazdıkları sorulur ve grup üyelerinin paylaşımları dinlenir. En son olarak da lider grup üyelerinin engelleri aşma planlarını sorar ve yazdıkları yanıtları grup üyeleri ile paylaşmalarını ister. Lider, yapılan paylaşımlarla ilgili genel bir özet yaparak değerlendirme aşamasına geçer.

Değerlendirme (5 Dakika)

- Lise türleri hakkında ek sorusu olan grup üyelerinin okulun rehberlik servisine uğrayabileceği hatırlatılır.
- Yapılan paylaşımlarla ilgili grup üyelerinin duygu ve düşünceleri alınır. Grup üyelerinin bu oturumdan neler öğrendikleri sorulur ve yanıtlar dinlenir.
- Lider, oturumun özetini yaparak oturumu sonlandırır.

Etkinlik No: 5

Etkinlik Adı:

MESLEKLERİ TANIYALIM, AMA NASIL?

Kazanımlar

- Meslekleri incelerken dikkat edilmesi gereken unsurları bilir.
- Mesleki bilgi kaynaklarından yararlanır.

Araç Gereç

- ➔ EK 5a – Meslekleri Tanıyorum (Üye sayısı kadar)
- ➔ EK 5b – Meslekleri Tanıyorum Örnek Sorular (1 adet)
- ➔ Kalem (Üye sayısı kadar)
- ➔ Minik kâğıtlar veya bloknot kâğıdı (Üye sayısı kadar)
- ➔ Küçük bir kutu veya kese
- ➔ Bilgisayar
- ➔ Projeksiyon
- ➔ İnternet

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Uygun ortamı, kullanılacak araç ve gereçleri hazırlar.
- ➔ Etkinliği önceden okur ve kullanılacak ek belgeleri (Ek 5a ve 5b) inceleyerek gerekli ön hazırlığı tamamlar.
- ➔ Oturum kapsamında kullanılacak aşağıdaki web sitelerini önceden inceler ve meslek araştırmaları yapmada pratiklik kazanır.
- ➔ İŞKUR: <https://esube.iskur.gov.tr/>
- ➔ İŞKUR Meslekler Sözlüğü: <https://esube.iskur.gov.tr/Meslek/meslek.aspx>
- ➔ İŞKUR Meslek Tanıtım Filmleri: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLQeL9Xi3EOAYaR09VIPiHqh-98gv8Yu5qj>

Süreç

(Uygulama Basamakları)

Giriş (5 dakika)

- Lider, grup üyelerini selamlayarak oturumu başlatır. Haftalarının nasıl geçtiğini sorduktan sonra bir önceki haftayı kısaca özetler ve bu haftanın konusunu açıklar.

- Lider, 'meslek ve iş kavramları arasında nasıl bir fark vardır?' diye sorar ve yanıtlar dinlenir.
- Daha sonra lider, 'Meslek kavramını daha önceki haftalarda konuşmuştuk, bugün burada tekrarlayalım ve iş kavramından farkını anlayalım' diyerek iş ve meslek kavramlarını tanıtır. 'Türk Dil Kurumuna göre meslek; belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iştir. İş ise bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma olarak tanımlanmıştır. Bireyler meslekleri kapsamında pek çok iş yaparlar, farklı görev ve sorumluluklar üstlenirler' açıklamasını yapar. Daha sonra, kavramların daha iyi anlaşılması lider örnekler verir; 'Örneğin, öğretmenlik bir meslektir fakat bazı öğretmenlerin okul müdürlüğü veya müdür yardımcılığı gibi görevleri vardır ve bu işleri yaparlar. Benzer şekilde bir mobilya teknikeri, mobilya tasarımı yapma görevini üstlenir ve bu işi yapabilir'. Sonrasında haftanın ilk etkinliğine geçilir.

Etkinlik 1 (25 dakika)

- Lider küçük kâğıtlar dağıtarak her grup üyesinden hayallerinde olmak istedikleri bir mesleği yazmalarını ve sonrasında katlayarak kutuya (veya keseye) atmalarını ister. Daha sonra grup üyelerini üçer kişilik gruplara ayırarak her gruptan bir üyenin gelip kutudan (veya keseden) bir meslek seçmesini ister ve sonrasında grup üyelerine Ek 5a dağıtılır.
- Lider, *'Bu etkinlikte üçer kişilik gruplar halinde çalışmanızı istiyorum. Sizlerden, kutudan seçtiğiniz meslek elemanı ile görüşme yapacağınızı hayal etmenizi istiyorum, kendisine mesleği ile ilgili hangi soruları sormak isterdiniz? En az 10 soru yazarak seçtiğiniz mesleği kapsamlıca tanımanızı sağlayacak sorularınızı listeleyiniz.'* diyerek grup çalışmasını başlatır. Lider, soru yazmakta zorlanan gruplara Ek 5b'yi kullanarak yardımcı olabilir.
- Grup üyeleri birlikte çalıştıktan sonra sorulması planlanan sorular liderin yönlendirmesi ile büyük grupla paylaşılır. *'Bir meslek elemanına hangi soruları sorarsınız? Bir mesleği tanımak için hangi soruları listelediniz bakalım?'* diyerek grupların yazdığı soruları büyük grupla paylaşması istenir. Meslekleri tanımak için sorulabilecek ortak sorular Ek 5a üzerine yazılarak ortak bir form oluşturulur. Lider meslekleri hangi açılardan incelemek gerektiğini ve meslekleri tanımak için soru sormanın önemli ve gerekli olduğunu belirtir. Bir sonraki etkinliğe geçilir.

Etkinlik 2 (20 Dakika)

- Oturumun ikinci kısmında meslek araştırması yaparken kullanılacak web siteleri, kurum ve kuruluşların bilgileri grup üyeleri ile paylaşılır.
- Bir bilgisayar ve projeksiyon aleti kullanılarak İşkur'un web sitesi ve İşkur Meslekler Sözlüğü tanıtılır. Her grup üyesinin isminin baş harfi ile başlayan meslekler, İŞKUR meslekler sözlüğünde aranır. Ayrıca her grup üyesinin araştırılmasını istediği bir meslek grubu ve eğitim düzeyi seçilerek

'Ara' sekmesine basılır ve ilgili meslekler listelenir. Bu listedeki meslekler arasında öğrencinin seçeceği bir meslek koduna tıklanarak meslekle ilgili detaylı bilgilere (tanımı, görev işlem ve basamaklarına) nasıl ulaşılabileceği grup üyeleri ile paylaşılır. Seçilen mesleğin görev basamakları seçimleri yapan öğrenci tarafından okunur.

- İŞKUR: <https://esube.iskur.gov.tr/>
- İŞKUR Meslekler Sözlüğü: <https://esube.iskur.gov.tr/Meslek/meslek.aspx>
- İŞKUR Meslek Tanıtım Filmleri: <https://www.youtube.com/playlist?list=P-LQeL9Xi3EOAYaR09VIPiHqh98gv8Yu5qj>
- Aramanın farklı şekillerde (harf, meslek grubu, meslek birim grubu, vb. seçerek) yapılabileceği öğrencilere uygulamalı olarak gösterilir. Her grup üyesinin yönlendirmesi ile grup üye sayısı kadar meslek incelenir. Meslek incelemelerinin yarısı İŞKUR'un Meslekler sözlüğü kullanılarak yapılırken, diğer yarısı İŞKUR'un Meslek Tanıtım Filmleri arasından seçilecek birkaç filmin izlenmesi şeklinde yapılabilir. Meslek tanıtım filmleri arasından yapılacak seçim yine grup üyesi öğrencilerin yönlendirmesi ile yapılır. Sonrasında '*Bu filmde tanıtılan meslekle ilgili neler öğrendik?*' sorusu tartışılır.
- Etkinlik sonunda grup üyelerinin mesleklerle ilgili genel olarak neler öğrendikleri sorulur ve yanıtları dinlenir. Varsa öğrencilerin soruları yanıtlandıktan sonra değerlendirme kısmına geçilir.

Değerlendirme (10 dakika)

- Grup üyelerinin bu oturumla ilgili duygu ve düşünceleri sorulur, bu oturumdan öğrendiklerini özetlemeleri istenir.
- Grup lideri paylaşım yapan öğrencilere teşekkür ettikten sonra kısa bir oturum özeti yapar. Bir sonraki hafta son oturumun yapılacağını hatırlatan grup lideri oturumu sonlandırır.

Etkinlik No: 6

Etkinlik Adı:

GELECEĞİMİ PLANLIYORUM

Kazanımlar

- Kariyer planını oluşturan etmenleri fark eder.
- Kariyer planı yapma becerisini geliştirir.

Araç Gereç

- ➔ EK 6a – Haber Oldum Formu (Üye sayısı kadar)
- ➔ EK 6b – Kariyer Yolculuğum Formu (Üye sayısı kadar)
- ➔ EK 6c – Katılım Belgesi (Üye sayısı kadar)
- ➔ Kalemler (Üye sayısı kadar)

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık:

- ➔ Uygun ortamı, kullanılacak araç ve gereçleri hazırlar.
- ➔ Etkinliği önceden okur ve kullanılacak ek belgeleri (Ek 6a, Ek 6b ve Ek 6c) inceleyerek gerekli ön hazırlığı tamamlar.
- ➔ Ek 6c'deki katılımcı belgelerini hazırlar.

Süreç

(Uygulama Basamakları)

Giriş (5 dakika)

- Grup lideri grup üyelerini selamlayarak haftalarının nasıl geçtiğini sorar. Bu haftanın son oturum olduğunu hatırlatarak, sonlandırma ile ilgili grup üyelerinin duygu ve düşüncelerini alır.
- Bu oturumda her bir üyenin kariyer seçimi yapması ve hayali de olsa genel bir plan tasarlaması istenir. Bu seçimin zaman geçtikte değişebileceği ve bu değişimin de normal olduğu üyelere hatırlatılır.

- Lider bu bilgiyi paylaştıktan sonra ilk etkinliğe geçer.

Etkinlik 1 (15 dakika)

- Lider, grup üyelerinden 30 yaşında olduklarını hayal etmelerini ister. Her üye, 30 yaşında kariyerinde başarılı bir noktaya gelmiş olarak kendisini hayal eder. Bu kariyer başarısının bir haber olduğunu hayal eden üyeler, bu haberin detaylarını Ek 6a'daki formu doldurarak tamamlarlar.
- Tüm grup üyeleri formu doldurduktan sonra, hangi konuda nasıl bir haber olduklarını büyük grupta sıra ile paylaşırlar.
- Paylaşım sonrasında lider, *'Bu haberi yapmış olmak sizde ne tür duygular uyardı, nasıl hissediyorsunuz ve neler düşünüyorsunuz?'* diyerek grup üyelerinin duygu ve düşüncelerini paylaşmasını ister.

Etkinlik 2 (20 Dakika)

- Oturumun son etkinliğinde ise lider, hayalini kurdukları bu haberin gerçek olması için her üyeden bir kariyer planı yapmasını ister. Ek 6b'deki form grup üyeleri ile paylaşılır ve bu formdaki sorulara yanıt vererek üyelerin bireysel planlar yapmaları istenir.
- Üyeler planlarını yaparken grup lideri her üyeyi tek tek ziyaret eder ve bireysel planları incelerken üyelere bireysel dönütler verir.

Değerlendirme (20 Dakika)

- Grup üyeleri kariyer planlarını tamandıktan sonra grupta genel bir değerlendirme yapılır. Kariyer planlarını somut olarak oluşturmakla ilgili grup üyelerinin duygu ve düşünceleri alınır.
- Daha sonra lider, ilk oturumdan başlayarak 6 oturumun kısa bir özetini yapar.

- Sonrasında ise her bir grup üyesinden bireysel olarak oturumların kariyer gelişimine katkısına dair bir değerlendirme yapmasını isteyerek *'Bu oturumlara katılmanızın kariyer gelişiminize bir katkısı oldu mu? Eğer olduysa kendinizde fark ettiğiniz değişimle ilgili örnekler verebilir misiniz?'* diye sorar. Grup üyeleri kendilerinde fark ettikleri değişimlerle ilgili paylaşımlar yaparlar.
- Grup lideri, grup üyelerine katılımları için teşekkür eder ve cesaretlerinden dolayı üyeleri kutlar. *'Bu gruba katılarak hem kendinizi tanıma hem de kariyer hedeflerinizle ilgili düşünme fırsatı buldunuz. Burada yaptığınız kariyer planının değişebileceğini ve gelişebileceğini unutmayın. Burada öğrendiklerinizle kariyer hedefinize ulaşmak için sağlam adımlar atacağınızdan hiç kuşkusuz yok. Sizlere güveniyorum ve inanıyorum!'* diyerek kapanış konuşması yapar. Kariyer hedefleri ile ilgili bireysel destek almaya ihtiyacı olan grup üyelerinin rehberlik servisine başvurabileceklerini hatırlatır.
- Son olarak, grup üyelerine Ek 6'deki katılım belgeleri sunulur, iyi dilekler paylaşılarak oturum tamamlanır.

Notlar:

- *Kanıtı dayalı değerlendirme yapmak isteyen grup liderleri, bu oturum sonunda grup üyeleri için hazırlanmış sonuç değerlendirme formlarından birini kullanarak grup üyelerinden geri bildirim alabilir.*
- *İlk oturumdan önce bir ölçek kullanarak ön test verisi toplayan liderler aynı ölçeği kullanarak son test verisi toplayabilir.*
- *Oturum tamamlandıktan sonra grup liderinin kendisi için hazırlanan sonuç değerlendirme formunu doldurması da önerilmektedir.*

KAYNAKÇA

- Arrington, K. (2000). Middle grade career planning programs *Journal of Career Development*, 27, 103-109. <https://doi.org/10.1177/089484530002700204>
- Bacanlı, F. & Sürücü, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin kariyer gelişimleri ile ebeveyne bağlanmaları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9 (4), 679-700. Erişim adresi <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26098/274983>
- Curry, J. R. & Milsom, A. (2017). *Career and college readiness counseling in P-12 schools (Second Edition)*. New York, NY: Springer Publishing Company
- Furr, S. R. (2000). Structuring the group experience: A format for designing psychoeducational groups, *The Journal for Specialists in Group Work*, 25,1, 29-49. <http://dx.doi.org/10.1080/01933920008411450>
- Güçray, S.S., Çekici, F. & Çolakkadioğlu, O. (2009). Psiko-eğitim gruplarının yapılandırılması ve genel ilkeleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, (1),134-153. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinefd/issue/17375/181672>
- Kuzgun, Y. (2009). *Meslek Gelişimi ve Danışmanlığı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lent, R. W., Brown, S. D., ve Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance, *Journal of Vocational Behavior*, 45, 79-122. <https://doi.org/10.1006/jvbe.1994.1027>
- Neimeyer, R. A. (2016). *Techniques of grief therapy: Assessment and intervention*. Routledge/Taylor & Francis Group.

- Özyürek, R. (2012). Sosyal bilişsel yaklaşımlar. B. Yeşilyaprak (Ed.), Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı (ss.219-271). Ankara: Pegem Akademi
- Parlaktuna, İ. (2010). Türkiye'de cinsiyete dayalı mesleki ayrımcılığın analizi. Ege Akademik Bakış, 4,(10), 1217-1230.
- Sharf, R. S. (2009). Applying career development theory to counseling. Belmont, CA: Brooks/Cole.
- Siyez, D. M. (2012). Gelişimsel yaklaşımlar. B. Yeşilyaprak (Ed.), Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı (ss. 171-217). Ankara: Pegem Akademi
- Super, D. E. (1980). A life-span, life-space approach to career development. Journal of Vocational Behavior, 16(3), 282-298. [https://doi.org/10.1016/0001-8791\(80\)90056-1](https://doi.org/10.1016/0001-8791(80)90056-1)
- Şirin, S. (2020). Yetişin gençler – Ergenlikten yetişkinliğe geçiş kılavuzu. İstanbul: Doğan Kitap
- Turner, S. L. & Lapan, R. T. (2005). Promoting Career Development and Aspirations in School-Age Youth. In S. D. Brown & R. W. Lent (Eds.) Career development and counseling: Putting theory and research to work (pp. 417-441). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Yeşilyaprak, B. (2017). 21. yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri - Gelişimsel yaklaşım (27. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık

Yararlanılan Web Siteleri:

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü: <https://ogm.meb.gov.tr/>

Okul Tanıtım Bilgileri: http://ogm.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=657

Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği: https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/03111224_ooky.pdf

Ortaöğretime Geçiş Tercih ve Yerleştirme Kılavuzu 2021: https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_06/30132713_ortaogretimeGecisTercihveYerlestirmeKilavuzu2021.pdf

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü: <https://mtegm.meb.gov.tr/>

Mesleğim ve Hayatım: <https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/hakkimizda/okul-turleri-programlar>

Mesleki Eğitim Merkezi Nedir?: https://karatayahievran.meb.k12.tr/icerikler/mesleki-egitim-merkezi-nedir_4691494.html

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü: <https://hbogm.meb.gov.tr/>

Açık Öğretim Lisesi: <http://aol.meb.gov.tr/>

Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi: <http://aoihl.meb.gov.tr/>

Mesleki Açık Öğretim Liseleri: <http://maol.meb.gov.tr/>

İŞKUR: <https://esube.iskur.gov.tr/>

İŞKUR Meslekler Sözlüğü: <https://esube.iskur.gov.tr/Meslek/meslek.aspx>

İŞKUR Meslek Tanıtım Filmleri: <https://www.youtube.com/playlist?list=P-LQeL9Xi3EOAYaR09VLPiHqh98gv8Yu5qj>

Türk Dil Kurumu Sözlüğü: <https://sozluk.gov.tr/>

EKLER

EK-1a

Merhaba, Ben

.....

Merhaba, Ben

.....

Merhaba, Ben

.....

Merhaba, Ben

.....

Merhaba, Ben

.....

Merhaba, Ben

.....

Merhaba, Ben

.....

Merhaba, Ben

.....

Grup Kurallarımız

EK-1c

Grup Kurallarımız

Örnek Grup Kuralları

1. Gruba katılım ve grup sürecindeki paylaşımlarda gönüllülük esastır.
2. Gizlilik esastır. Konuşulan ve paylaşılan her şey grup üyeleri arasında kalacaktır.
3. Grup sürecinin başlama süresine dikkat etmeniz beklenmektedir. Lütfen geç kalmamaya dikkat edelim.
4. Gruba zamanında katılamayacak olan katılımcıların grup liderine önceden haber vermeleri gerekmektedir.
5. Tüm grup üyelerinin tüm oturumlara eksiksiz olarak katılması beklenmektedir.
6. Her üyenin birbirinin sözünü kesmeden, suçlamadan saygı çerçevesinde paylaşım yapması, davranması ve birbirini desteklemesi beklenmektedir.
7. Grup üyelerinden herkesin kendi adına konuşması ve "biz böyleyiz" gibi ifadeler kullanmaması istenmektedir.
8. Grup üyeleri birbiri ile konuşurken gözle iletişim kurması beklenmektedir.
9. Grup oturumlarına su dışında yiyecek içecek getirilmemelidir.
10. Grup üyeleri verilen grup dışı etkinlikleri zamanında tamamlamalıdır.

EK-1d

Örnek Sorular:

Ders programına bir ders ekleyebilseydin, hangi dersi eklerdin?

Kendini en güvende hissettiğin yer neresi?

Kendi gökkuşağını oluşturursaydın, içinde hangi renkler olurdu?

Sence en mutlu renk hangisi?

Bütün arkadaşlarınla tatile gitmek isteseydin nereye gitmek isterdin?

Grup lideri, yukarıdaki örnek sorulara öğrencilerinin ilgileri doğrultusunda yeni sorular ekleyebilir.

Sorular belirlendikten sonra, lider asetat kalem ile bu soruları topun üzerine yazarak gerekli ön hazırlığı oturum öncesinde tamamlar.

Not: Bu etkinlik Neimeyer (2016)'ın 'Grief Ball' etkinliğinin bir uyarlamasıdır.

EK-2a

İlgi, Yetenek ve Değerlerim

İLGİ

“Neleri yapmak beni mutlu ediyor?” sorusunun cevabı ilgilerimizi gösterir. Mesleğimizin gerektirdiği özellikler ve ilgilerimiz benzeşirse meslek hayatımızda daha verimli ve mutlu oluruz.

ÖRNEKLER

- Spor yapmak
- Bilgisayar oyunu oynamak
- Ailemle vakit geçirmek
- Ders çalışmak
- Araştırma yapmak
- Yazmak
- Yemek yapmak
- Gezmek
- Başkalarına yardım etmek
- Bir şeyler inşa etmek
- Deney yapmak
- Video çekmek
- Enstrüman çalmak
- Yeni bir dil öğrenmek
- Koleksiyon yapmak
- Arkadaşlarıyla zaman geçirmek

YETENEK

Yeteneklerimiz, anlamakta ve yapmakta başarılı olduğumuz alanları temsil eder.

Bazılarımız sayısal konularda daha yeteneklidir, bazılarımızda el becerisi ve müzik gibi konularda daha yetenekli olabilir.

ÖRNEKLER

- Sayısal (Hesaplama, problem çözme, vb.)
- Sözel/Dilsel (Dinleme, okuma, yazma, ikna etme, dil öğrenme, vb.)
- Koordinasyon ve el becerisi (Yemek yapma, el işi, araç kullanma, vb.)
- Üç boyutlu düşünebilme (2-3 boyutlu çizim yapma, cisimleri üç boyutlu olarak zihinde canlandırabilme, vb.)
- Müzik (Şarkı söyleme, beste yapma, müzik aleti çalma, vb.)

DEĞER

Değerlerimiz hayattaki önceliklerimizdir. Mesleki değerlerimiz ise seçmek istediğimiz meslekle ilgili önceliklerimizdir. Bazılarımız için iş hayatında parasal kazanç, toplumda saygın bir konuma sahip olmak daha önemliyken, bazılarımız için aile hayatına zaman ayırmak öncelikli olabilir.

ÖRNEKLER

- Saygınlık
- Liderlik
- Yüksek ücret
- Düzenlilik
- İşbirliği
- Ün sahibi olma (tanınma)
- İnsanlarla birlikte çalışma
- Makinelerle çalışma
- Hayvan veya bitkilerle çalışma
- Esnek çalışma saatleri

İSİM SOYİSİM:

TARİH:

İlgi, Yetenek ve Değerlerim

1. NELER YAPMAKTAN HOŞLANIRIM
VE NELER YAPARKEN ZAMANIN
NASIL GEÇTİĞİNİ ANLAYAMAM?

ÖNE ÇIKAN İLK ÜÇ İLGİMİN

.....
..... VE

OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM.

ÇÜNKÜ.....
.....
.....

2. HANGİ KONULARDA BECERİKLİYİM?
NELERİ İYİ YAPIYORUM?

ÖNE ÇIKAN İLK ÜÇ YETENEĞİMİN

.....
..... VE

OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM.

ÇÜNKÜ.....
.....
.....

3. SEÇECEĞİM MESLEKLE İLGİLİ
OLMAZSA OLMAZLARIM NELER?
(ÖNCELİKLERİM NELER?)

ÖNE ÇIKAN İLK ÜÇ MESLEKİ DEĞERİMİN

.....
..... VE

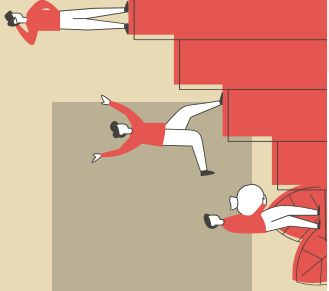
OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORUM.

ÇÜNKÜ.....
.....
.....

HANGİ MESLEĞİ SEÇMEK İSTİYORUM?
İLGİLERİM, YETENEKLERİM VE DEĞERLERİMLE BU MESLEK İLİŞKİLİ MİDİR?

EK-3a

İSİM _____		TARİH _____	
<h1>Hayalimdeki 3 Meslek</h1>			
HAYALİMDEKİ MESLEK 1: ----- BU MESLEĞİ SEÇME SEBEBİM: -----		HAYALİMDEKİ MESLEK 2: ----- BU MESLEĞİ SEÇME SEBEBİM: -----	
HAYALİMDEKİ MESLEK 3: ----- BU MESLEĞİ SEÇME SEBEBİM: -----			
BU MESLEKLE İLGİLİRİMİ NASIL YETENEKLERİMİ NASIL İŞKİLENDİREBİLİRİM?		BU MESLEKLE İLGİLİRİMİ NASIL YETENEKLERİMİ NASIL İŞKİLENDİREBİLİRİM?	
BU MESLEKLE İLGİLİRİMİ NASIL DEĞERLERİMİ NASIL İŞKİLENDİREBİLİRİM?		BU MESLEKLE İLGİLİRİMİ NASIL DEĞERLERİMİ NASIL İŞKİLENDİREBİLİRİM?	

İsim Seçişim:

Tarih:

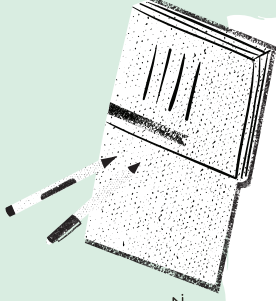
Rol modelimiz kim?

Mesleğimizi seçerken hiç farkında olmadan çevremizdeki insanlardan etkilenebiliriz. Acaba, kendinize rol model

aldığınız biri kim olabilir?

Aşağıdaki boşluğa:

- Rol model aldığınız bu kişiyi,
- onun mesleğini,
- neden bu kişiyi seçtiğinizi, ve
- bu kişide hayran olduğunuz yönleri açıklayan kısa bir tanıtım yazısı yazınız.

EK-4a

İsim
Soyisim: _____

Tarih: _____

LİSE TÜRLERİ

Aşağıda liste olarak verilen lise türlerini açıklamaları ile eşleştiriniz.

1. Fen lisesi

2. Spor lisesi

3. Çok programlı anadolu lisesi

4. Özel eğitim meslek lisesi

5. Sosyal bilimler lisesi

6. Mesleki ve teknik anadolu lisesi

7. Mesleki eğitim merkezi

8. Anadolu lisesi

9. Güzel sanatlar liseleri

10. Anadolu imam hatip lisesi

11. Açık öğretim lisesi

a) Edebiyat ve sosyal bilimler alanlarında öğrencilerin bilim insanı ve uzmanlar olarak yetiştirilmelerine kaynaklık etmeyi amaçlar. Merkezi sınav puanına göre öğrenci alımı yapılmaktadır.

b) Kalfalık ve ustalık eğitimi almak üzere öğrenci kaydı yapılmaktadır. Meslek liselerinden farklı olarak okul eğitimi haftada bir gündür. Diğer günlerde işletmelerde mesleki eğitim yapılır, pratik eğitim esastır. Öğrenciler öğrenirken ücret almaya başlar ve sigortaları yatar. Mesleki eğitim merkezlerinden meslek lisesi diploması almak mümkündür.

c) Öğrencilere beden eğitimi ve spor alanında temel bilgi ve beceriler kazandırmayı, beden eğitimi ve spor alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi amaçlar. Özel yetenek sınavı ve başarı puanı ile alımı yapılmaktadır.

d) Fen ve matematik, edebiyat ve sosyal bilimler ile yabancı dil alanlarında öğrencilerin bilim insanı olarak yetiştirilmelerine kaynaklık etmeyi amaçlar. Hem merkezi sınav puanı hem de yerel yerleştirme ile öğrenci alımı yapılmaktadır.

e) Ortaokulu bitiren öğrencilerin devam edebileceği, eğitim sonunda meslek kazandıran, ülke ekonomisine katkı sağlayacak ara eleman yetiştiren orta öğretim kurumlarıdır. Öğrenciler öğrenimleri süresince belirli zamanlarda mesleki eğitimlerine yönelik kurum ve kuruluşlarda staj yaparlar. Hem merkezi sınav puanı hem de yerel yerleştirme ile öğrenci alımı yapılmaktadır. Endüstri Meslek, Sağlık Meslek, Ticaret Meslek, Tarım Meslek, Adalet Meslek, Denizcilik Meslek vb. gibi türleri bulunmaktadır.

f) Fen ve matematik alanlarında öğrencilerin bilim insanı olarak yetiştirilmelerine kaynaklık etmeyi amaçlar. Merkezi sınav puanına göre öğrenci alımı yapılmaktadır.

g) Düşük nüfuslu yerleşim merkezlerinde birden çok lise programının bütünlük olarak tek bir okulda bulunmasıdır.

h) İletişim teknolojilerini kullanarak yer ve zaman sınırlaması olmadan kişilerin eğitim almalarını sağlayan uzaktan eğitim modelidir.

i) Öğrencilere güzel sanatlarla ilgili temel bilgi ve beceriler kazandırmayı ve güzel sanatlar alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi amaçlar. Özel yetenek sınavı ve başarı puanı ile alımı yapılmaktadır.

j) İmamlık, hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi dinî hizmetlerin yerine getirilmesine kaynaklık edecek gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılmasını amaçlar. Hem merkezi sınav puanı hem de yerel yerleştirme ile öğrenci alımı yapılmaktadır.

k) Özel geresinimli öğrencilerin mesleki beceriler edinerek kendi ayakları üzerinde durmalarına ve sosyal hayata katılmalarına imkân tanıyan okullardır.

LİSE TÜRLERİ

Fen Liseleri: Fen ve matematik alanlarında öğrencilerin bilim insanı ve uzmanlar olarak yetiştirilmelerine kaynaklık etmeyi amaçlar. Merkezi sınav puanına göre öğrenci alımı yapılmaktadır.

Sosyal Bilimler Liseleri: Edebiyat ve sosyal bilimler alanlarında öğrencilerin bilim insanı olarak yetiştirilmelerine kaynaklık etmeyi amaçlar. Merkezi sınav puanına göre öğrenci alımı yapılmaktadır.

Anadolu Liseleri: Fen ve matematik, edebiyat, sosyal bilimler ve yabancı dil alanlarında öğrencilerin bilim insanı olarak yetiştirilmelerine kaynaklık etmeyi amaçlar. Hem merkezi sınav puanı hem de yerel yerleştirme ile öğrenci alımı yapılmaktadır.

Güzel Sanatlar Liseleri: Öğrencilere güzel sanatlarla ilgili temel bilgi ve beceriler kazandırmayı ve güzel sanatlar alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi amaçlar. Özel yetenek sınavı ve başarı puanı ile alımı yapılmaktadır.

Spor Liseleri: Öğrencilere beden eğitimi ve spor alanında temel bilgi ve beceriler kazandırmayı, beden eğitimi ve spor alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi amaçlar. Özel yetenek sınavı ve başarı puanı ile alımı yapılmaktadır.

Anadolu İmam Hatip Liseleri: İmamlık, hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi dinî hizmetlerin yerine getirilmesine kaynaklık edecek gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılmasını amaçlar. Hem merkezi sınav puanı hem de yerel yerleştirme ile öğrenci alımı yapılmaktadır.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri: Ortaokulu bitiren öğrencilerin devam edebileceği, alınan eğitim sonunda meslek kazandıran, ülke ekonomisine katkı sağlayacak ara eleman yetiştiren orta öğretim kurumlarıdır. Öğrenciler öğrenimleri süresince belirli zamanlarda mesleki eğitimlerine yönelik kurum ve kuruluşlarda staj yaparlar. Hem merkezi sınav puanı hem de yerel yerleştirme ile öğrenci alımı yapılmaktadır. Endüstri Meslek, Sağlık Meslek, Ticaret Meslek, Tarım Meslek, Adalet Meslek, Denizcilik Meslek vb. gibi türleri bulunmaktadır.

Çok Programlı Anadolu Liseleri: Düşük nüfuslu yerleşim merkezlerinde birden çok lise programının bütünlük olarak tek bir okulda bulunmasıdır.

Özel Eğitim Meslek Liseleri: Özel gereksinimli öğrencilerin mesleki beceriler edinerek kendi ayakları üzerinde durmalarına ve sosyal hayata katılmalarına imkan tanıyan okullardır.

Mesleki Eğitim Merkezleri: Mesleki Eğitim Merkezlerinde kalfalık ve ustalık eğitimi almak üzere öğrenci kaydı yapılmaktadır. Meslek liselerindekinden farklı olarak okul eğitimi haftada bir gündür. Diğer günlerde işletmelerde mesleki eğitim yapılır, pratik eğitim esastır. Öğrenciler öğrenirken ücret almaya başlar ve sigortaları yatar. Mesleki eğitim merkezlerinden meslek lisesi diploması almak mümkündür.

Açık Öğretim Liseleri: İletişim teknolojilerini kullanarak yer ve zaman sınırlaması olmadan kişilerin eğitim almalarını sağlayan uzaktan eğitim modelidir. Mesleki Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi gibi türleri bulunmaktadır.

Özel Liseler : Özel fen ve teknoloji liseleri, fen liseleri, anadolu liseleri, meslek liseleri gibi türleri bulunmaktadır.

Lise Türleri ile İlgili Daha Detaylı Bilgi İçin...

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü: <https://ogm.meb.gov.tr/>
Okul Tanıtım Bilgileri: http://ogm.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=657

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü: <https://mtegm.meb.gov.tr/>
Mesleğim ve Hayatım: <https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/hakkimizda/okul-turleri-programlar>
Mesleki Eğitim Merkezi Nedir?: https://karatayahievran.meb.k12.tr/icerikler/mesleki-egitim-merkezi-nedir_4691494.html

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü: <https://hbogm.meb.gov.tr/>
Açık Öğretim Lisesi: <http://aol.meb.gov.tr/>
Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi: <http://aoihl.meb.gov.tr/>
Mesleki Açık Öğretim Liseleri: <http://maol.meb.gov.tr/>

Not: Lise giriş koşullarında değişiklik olabilir. Grup üyelerine bilgi vermeden önce lütfen en güncel ortaöğretime geçiş kılavuzunu inceleyiniz.

EK-4c

HANGİ LİSE?

DÜŞÜNDÜN MÜ?

İsim
Soyisim:

Tarih:

Aşağıdaki boşlukları içtenlikle doldurunuz.

..... türünde bir lisede
eğitim almak istiyorum.
Çünkü.....
.....
.....

Bu istediğim lisede eğitim alabilmem için yapmam gereken 3 şey:

- 1.....
- 2.....
- 3.....

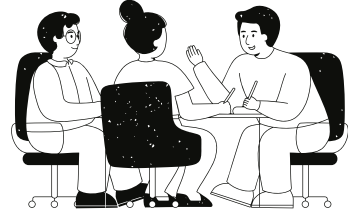
Süreçte ne tür engellerle karşılaşabilirim ve bu engelleri nasıl aşarım?

- 1.....
.....
- 2.....
.....

EK-5a

İsim Soyisim:

Tarih:

Meslekleri Tanıyorum

Detaylı bilgi sahibi olmak istediğiniz bir meslek seçiniz.

Seçilen MESLEK:

Seçtiğiniz bu mesleği icra eden bir meslek elemanıyla görüşme yapacağınızı hayal edin. Bu kişiye hangi soruları sormak isterdiniz? Mesleği kapsamlıca tanımanızı sağlayacak en az 10 soru yazınız.

EK-5b

İsim Soyisim:

Tarih:

Meslekleri Tanıyorum

**Detaylı bilgi sahibi olmak istediğiniz bir meslek seçiniz.
Seçilen MESLEK:**

Seçtiğiniz bu mesleği icra eden bir meslek elemanıyla görüşme yapacağınızı hayal edin. Bu kişiye hangi soruları sormak isterdiniz? Mesleği kapsamlıca tanımanızı sağlayacak en az 10 soru yazınız.

ÖRNEK SORULAR

1. Bu mesleği edinebilmek için ne tür bir eğitim almak gerekmektedir?
2. Hangi ilgi ve yeteneklere sahip bireyler bu meslekte daha başarılı olabilir?
3. Bu meslekte çalışmak için hangi özelliklere (araştırmacı, yaratıcı, gerçekçi, sosyal, sanatçı, girişimci) sahip olmak gerekir?
4. Fiziksel özellikler (uzun boy, vb.) bu meslekte ne kadar önemlidir?
5. Çalışma saatleriniz hakkında bilgi verebilir misiniz?
6. Nasıl bir ortamda çalışıyorsunuz?
7. İşiniz gereği seyahat etmeniz gerekiyor mu?
8. Bu meslekte iş bulma olanakları nasıldır?
9. Bu meslektekilerin kazanç durumu nasıldır? Ortalama aylık kazanç nedir?
10. Meslekteki ilerleme olanakları ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?
11. Mesleğin sağladığı olanaklar nelerdir?
12. Mesleğin zorlukları nelerdir?

İsim Soyisim:

Tarih:

..... GAZETESİ

30 yaşınızda mesleki bir başarınızla ilgili haberinizin yapılmış olduğunu hayal edin. Haberin içeriğini ve detaylarını düşünürken aşağıdaki soruları dikkate alın ve daha sonra grupta paylaşın.

1. Mesleğiniz nedir?

2. Nerede çalışıyorsunuz?

3. Haberinizi başlığı nedir?

4. Haberin detaylarında başarınıza katkı sağlayan hangi özelliklerinizin altı çizilmiş?

5. Haberin konusu nedir? Nasıl bir başarı hikâyeniz var? Haberin içeriğinden detaylar veriniz.

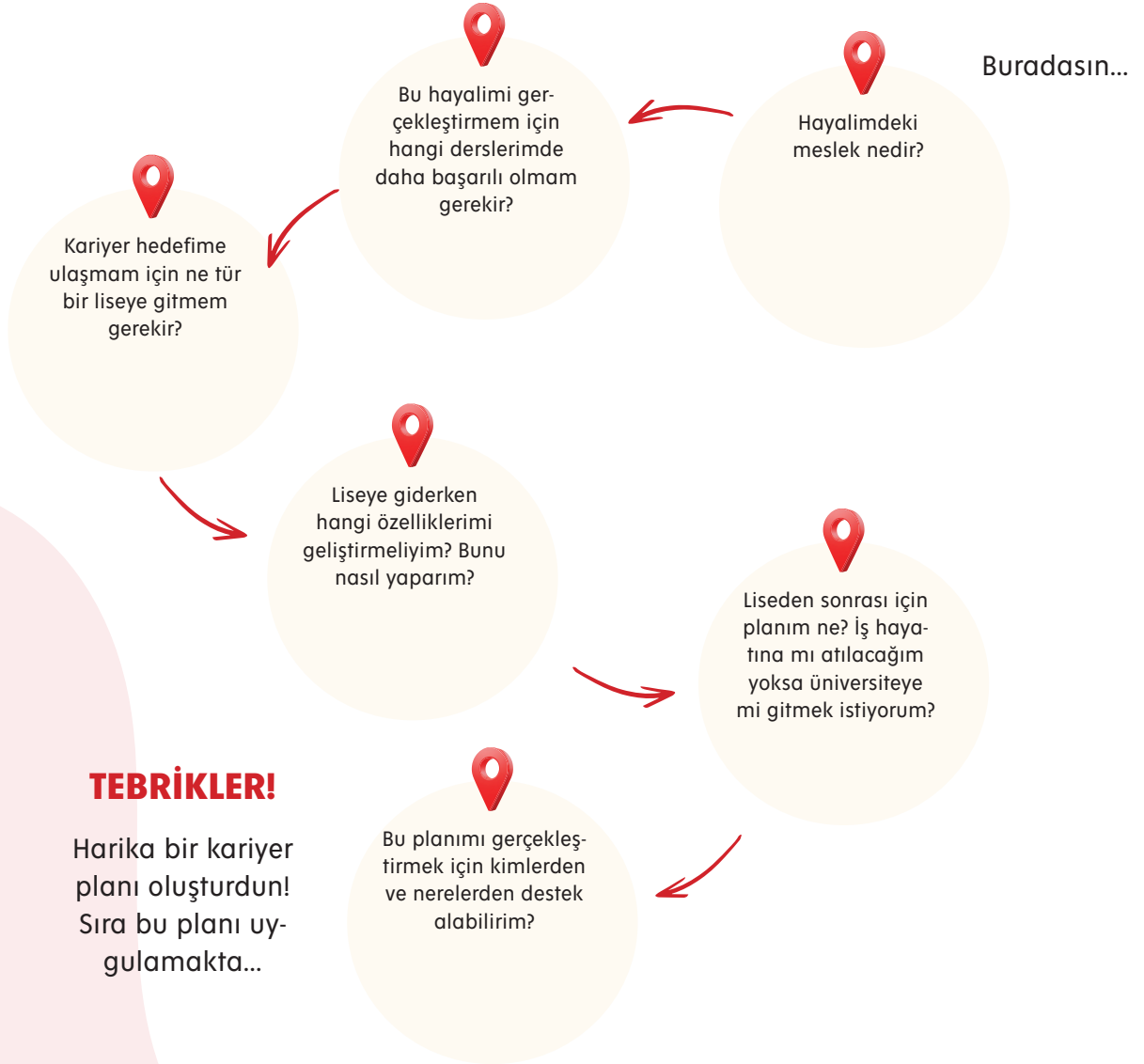
EK-6b

İsim Soyisim:

Tarih:

KARIYER YOLCULUĞUM

Bir önceki etkinlikte tasarladığın haberin gerçek olması için neler yapman gerekiyor? Aşağıdaki her varış noktası seni kariyer hedefine bir adım daha yaklaştıracak. Her aşamayı iyi düşünerek doğru planlamalısın.

SEVGİLİ

Tebrikler!

6 haftalık
'Kariyer Uyumunu Destekleme Psikoeğitim Programı'nı
başarı ile tamamladın.

Seninle gurur duyuyorum!

Okul Psikolojik Danışmanın
.....

EK-6c

SEVGİLİ

Tebrikler!

6 haftalık
'Kariyer Uyumunu Destekleme Psiko eğitim Programı'nı
başarı ile tamamladın.
Seninle gurur duyuyorum!

Okul Psikolojik Danışmanı Okul Müdürü